

Numărul 51—52. Oradea-mare 24 dec. (6 ian.) 1900 Anul XXXVI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

A m i c i i .

Doi prieteni iubiau o fată. Pe una și aceeași amândoi.

Amândoi tineri, amândoi înflăcărați și necapacitabili!

Și o iubiau amândoi, cu o patimă fatală, care nu se pleacă și nu se împacă.

Și șciau unul de altul amândoi. Ba-și cunoșceau și firea, și șciau că ei numai frânge se pot, dar a cedă nu. Unul ca și altul.

Prietenia li eră sfântă, voiau să o țină și o țineau cu scumpătate, iar dragostea eră un foc în sufletul lor care nu-l puteau stinge. — Doue simțiri în conflict de moarte.

Acest conflict eră un reu de care voiau să fugă, dar nu puteau fugi. Amorul îi ținea legați. Și trăiau ca și bolnavul care umblă pe picioare, dar poartă în sine simburile desastrului.

Victor, cel mai tiner, eră mai iute, de vorbă și de fire, — Sandru, cu ceva mai mare, mai molecom, mai târziu și mai cumpetat.

Ea — o damă de modă, cu firea cochetă — se ținea fericită că o iubiau doi, amândoi vrednici și amândoi partie. A fost o damă frumoasă, și-i mai remasese câteva petale din florile tinereții, petale de pus în cochetă, pentru un bărbat. Doi pescuți se svircoliau, doi de-odată, și ea se ținea fericită. — Iar ei — ei deveniseră cei mai nefericiți în lume.

Erau prieteni din copilărie, crescuse împreună, aceeași fire, aceeași inclinațiunii și aspirațiunii — erau un trup și un suflet.

Și ca consecință fatală: doue suflete împreunate ntruna — același ideal, același idol.

Lumea, viața, cu valurile lor nu i-a despărțit; a trebuit să vină amorul, ca să-i despărtească. Să-i despărtească ori să-i prăpădească. Amorul, acel copil frumos, care vine n lume cu bine și cu flori; amorul, care adună și împreună, deul care unește și ferește — el trebuia ca să-i desbina.

*

Sedeau seara la ceai. Sandru își beuse ceaiul și se dea îmburdă cu capul pe spatele unui divan.

Maria cu Isus.

Se uită la fumul din țigară, cum se răscoală, ca o ceață subțire, spre plafond. Victor mai avea ceva pe fundul paharului și se uită lung la paharul ce-i sta 'nainte.

În urmă răscoală paharul, beu ceaiul dintr'o dușcă și 'ncepă :

— Măi, — noi iubim o față, una și aceeași amândoi. Nici eu n'am greșit, nici tu n'ai greșit ; nici eu cu vină, nici tu cu vină, — vina e a sorții și numai a sorții noastre cei fatale. — Ea e una, noi suntem doi, și o iubim amândoi și suferim amândoi.

Celalalt se tot uită lung la fumul din țigară. Cum se răscoală și se 'mprășcie. Ca și grigile omului. La 'nceput negre și groase, abia vezi prin ele, — apoi tot mai subțiri — mai subțiri, până se 'mprășcie și dispar.

Într'un târziu zise cu liniște :

— Știu.

— Șcim amândoi ; dar atâta nu-i destul. O împregiurare fatală care cere jertfă, jertfă mare : amiceața sau amorul . . .

— Poate mai mult . . .

— Poate mai mult : viața chiar. Și-i scumpă amiceața, și-i scump amorul, și e scumpă și viața ; căci suntem tineri și aveam, și am putea să avem speranțe frumoase și aspirațiuni mari.

Celalalt tăcea și se părea liniștit, ca unul care s'a împăcat cu sine. — În urmă se 'ntoarse și puse mâna pe mâna amicului său.

— Măi, eu am devenit un fatalist. Mi-am pus mâna pe ochi și stau ca înlemnit, să me arunce valul unde-a vrea. Amiceața și amorul, mi-s scumpe amândouă ; scăpare nu aflu, pace nu aflu — stau și aștept precum așteaptă frunza o grindină mare, să o sufle, pe față sau pe dos, să o spintece seă să o doboare.

— Că — nu-i bine, frate. Portăm în sufletul nostru o greutate de care nu suntem harnici. — Măi — te iubesc, precum se poate iubi un bărbat bun, sincer și cu virtuți ; dar o iubesc și pe ea, o iubesc așa cum pot iubi o femeie frumoasă, grațioasă și ademenitoare. Nu me pot despărți nici de unul, nici de altul, și 'mpacă nu ve pot.

— Prin urmare ?

— Prin urmare — stăi frate, me prea confundă.

Măi, noi să scăpăm din starea asta, să scăpăm cu orice preț.

— Foarte bine. Dar cum ?

Stătă pe gânduri, și 'n urmă continuă :

— Măi, — am o propunere. E grea pentru mine, dar e mai grea pentru tine. Și-am măsurat ție partea cea mai grea, pentru că eu nu-s capabil de ea.

— S'audim !

— Frate, iubesc femeia aceea, o iubesc doamne, — nu așa cum iubesc un om cuminte, dar nici așa cum iubesc un nebun, — o iubesc așa precum iubesc un nefericit cu sufletul bolnav. Nu știu alta, nu cunosc alta, nu ved alta decât pe ea. Ca și cel ce se uită 'n soare, el și după aceea mult timp tot roata soarelui o vede în toate, — așa eu, absorbit, nebunit, bolnav — numai chipul ei, numai fața ei, numai pe ea. De viață me voi despărți, dacă amorul sau amiceața cere asemenea jertfă ; dar de ea nu me pot. Unul din noi trebuie să abziec. Să abziec de ea și de amor. — Eu nu pot abziec.

Abzicerea mea însemnează a abzice de viață, a m sinucide ; căci fără de ea nu pot și nu vreau să mă trăiesc. Iată pentru ce am zis că partea ta e mai grea, și eu nu-s capabil de o asemenea jertfă.

Sfârși vorba și stătă obosit, ea și cel ce a trecut peste o luptă grea și muncită. Celalalt stătea ca 'nlemnit, cu ochii țintiți în plafond. În urmă replică îngândurit :

— Ei frate, a muri nu e cel mai mare greu pe pământ. A muri : mori, și — atâta, — îți faci o cruce, te mai uiți odată la lumea ast verde, apoi închizi ochii, și — pace. În mormânt nu-i doar nici dragoste, nici ochi amăgitori. Soare nu te arde, ploaie nu te ploaie, vântul nu te bate — — tăcere, liniște, pace. A muri nu e greu, dar e greu a abzice și apoi a mai trăi.

Tăcă pe un moment, suspină un suspin greu, apoi continuă :

— Și eu vreau să trăiesc. — Sunt prea tiner, prea bărbat și prea cuminte decât să mor. Ddeu mi-a măsurat și mie un lucru de 'mplinit : ea să trăiesc ; și eu imi voi împlini datoria. Voi suferi dacă mi-e soartea să sufer, dar să fug din brează, să fug de destinul meu, și când soartea me chiamă la luptă, — eu, să desertez, nu. Și apoi, frate, a abzice și a trăi — asta e pedeapsa omului. Să vezi lumea în gfulur tēu, veselă și frumoasă, și tu în ea ca urgisit ; fete mari cu vorbe dulci, ochi strasnici de nevestă, cer cu zori și câmp cu flori — sa le vezi toate, și să vezi oamenii trăind, și gustând, dorind și iubind : și tu, să n'ai simț pentru nimic, ba toate să te insulte . . . Să trăiesci fără scop, fără dor și fără nădejde ; și ea să fie în lume, și să o știi, ba să o știi în brațele altuia, îmbrățosându-l, sărutându-l, cu grațiile libere — — o frate, nimic și osândit, mai nimernic decât cariul care roade 'n grindă, fără de soț și fără de soare ; mai osândit decât cel ce suferă osândă vecinică. — Frate, ea e osândă pentru noi, osândă și pedeapsă. Tu nu poți trăi, eu nu pot muri. Fără de ea tu-ți prevezi moartea, eu imi preved stricăciunea totală — — lasă-me, lasă-me 'n pace.

Vorbitorul se preumblă prin odaie, Victor stătea 'ntrun loc și privia în pământ. Odată își răscoală ochii :

— Frate, altă scăpare nu-i, eu mă sinucid.

— Ba. — Asta nu o primesc eu. Atâta jertfă nu cer și nu primesc.

— Nu ceri și nu primești ; dar eu voi să aduc aceasta jertfă pe altarul unui amor nefericit.

— Ba și fără ba. Rogu-te ce vrei tu, unde ție scopul ? Prin moarte o vei avea pe ea ? Sau me vei ferici pe mine ? Ce gândești tu, portând cu mine amintirea sinuciderii tale, voi avea cu plăcere să trăiesc ? Ba ! — Și apoi încă una — deu, să fiu dispus, aș ride. Măi, — ce ar fi atunci, dacă unul din noi ar abzice, ba unul s'ar sinucide, și cel ce ar rămânea în viață ar merge la ea, și i-ar cere mâna. Și ea ar răspunde : Nu, domnul meu, nu. Eu am iubit pe cel ce s'a sinucis, pe dta nu te iubesc, nu-ți primesc mâna. — Răspunde-mi, ce ar fi atunci ?

Victor stătă cu ochii mari. În urmă se apropiă de Sandru, cu buzele supte, cu pumnii strinși :

— O-aș ucide.

— O-ai ucide. Pentru ce ?

— O-aș ucide. — I-aș înfige pumnalul în inimă, și m'as uită cu ochii până moare.

— Dar pentru ce ?

— Ei, lasă-me, frate, nu me 'ntrebă. Ce gândești tu, cum îți închipuești tu o asemenea situație ? — Amicul meu, el, cel bun, cel scump, jumătatea sufletului meu, în groapă — pentru ea ; și eu, frânt, sdrobot, desnădășduit — pentru ea. Unul sinucis, și celalt dispus a se sinucide — pentru ea, pentru o femeie hicleană și fără de suflet.

— Hicleană ! Pentru ce e hicleană ? — Tu îi ceri mâna, și ea, sinceră și cu credință cătră cel pe care l-a iubit, cu pietate cătră cel ce nu mai este : îți spune sincer că nu te iubește, pentru că l-a iubit pe el. Ba mai mult : respinge pe cel viu care îi ofere tot ; îl respinge, pentru un vis trecut. Iubitoare sinceră, cu caracter firm, care disprețuește realul pentru o dragoste perdută. — Și tu o-ai ucide . . .

— Dar noi, noi amândoi. Amicul meu mort și eu perdut . . .

— Amicul tău ! Amicul tău ș-a aflat pacea. Lui nu-i mai cântă cucul ; iar tu : un nebun — cu mine cu tot.

Sandru — ca și cel ce a constatat un adevăr nerestornabil, se 'ntoarce și se preumblă prin odaie cu pași repezi. În urmă stătut iară, și continuă :

— Un amor platonice. Amorul nebunilor,

Victor stătea gânditor și serios, iar Sandru continuă :

— Măi, — ten trage-ți un pic de seamă. Făcutu-ți-ai tu declarațiuni serioase, datu-ți-a semne de consimțire, promis-ți-a mâna ? Ba ! — Odată apoi vii și o'ntrebi, și ea îți spune. Sincer și nefătărit, așa precum e cu cale să-ți spună

Victor se uită la Sandru, aprofundat în cugete. Stătură câteva minute. Nici o vorbă.

În urmă începă Victor cu vorbă afundă :

— Ai dreptate. Curat adevăr. Ea cuminte, noi nebuni.

Mult timp nu mai ziseră nici unul nici o vorbă.

Victor se preumblă prin odaie, Sandru stătea rădemat de cornul unei mese.

Victor se opri. — Apoi merse repede cătră amicul său, și-l prinse de mână.

— Frate ! Un gând salvator. O idee fericită. Ascultă !

— Ascult.

— Nainte de ori ce pas nesocotit, noi avem să-î descoperim dragostea noastră, să-î oferim mâna, — și ea să se declare . . .

— Vedă asta-î asta. Acuma ești pe cale . . .

— Ea să-și deie cuvântul, amorul ei să decidă. Cel norocos își va cunoaște starea și datorințele, și celalalt se va împacă cu soarta. Bine zic ?

— Situația se va schimbă negreșit. — Alte împregiurări, alte urmări. Cartea sorții nu stă dintr-o pagină. Aid întoarcem foaia.

Victor eră aprins și agitat.

— Frate ! noi nu ne mai întâlnim opt zile. — În opt zile avem să aflăm tot, și să ne vedem iară ?

— Foarte bine.

* * *

Cele opt zile au trecut, și prietenii se 'ntâlnire iară.

Erau serioși ba superați amândoi. Nu mai sciați care e cel favorit de soarte.

Își dădură mâna, tăcuți și sarbedi, și se uită unul la altal în ochi.

Victor începă :

— Frate, — sortile ni se sfetiră, și eu aș fi cel norocos.

Sandru privi la el înțepat, ca și când ar vrea să se uite prin ochii lui dincolo. Dar Victor află naturală privirea lui între asemenea împregiurări, și continuă :

— Eu aș fi cel norocos ; dar rezultatul nu me mulțămășce.

Sandru privi mult timp la amicul său ca 'ntraurit. În urmă grăi :

— Măi frate, nu te 'nteleg.

— Și m'ai putea înțelege ușor. — O dobândesc pe ea, și te perd pe tine. Ea ar fi a mea, iar tu ai fi dat pradă unei sorți amare. Eu, norocos, fericit, m'aș îmbuibă în binele vieții ; iar tu ai umblă lumea, urgisit și desperat.

Sandru stătea gânditor.

— Victor ! Eu nu te 'nteleg. Tu clădesci în vânt — — să ne lămurim ! Ea me iubește pe mine : mi-a promis amorul și mâna ei. — Nu-i vorbă — rezultatul me mulțămășce tot atât de mult ca și pe tine ; dar acesta e rezultatul. Iata dară cum nu te pot înțelege.

Victor se dădă 'nderept, și se uită cu ochi mari :

— Măi, tu glumești.

— Nici o glumă. Mai serios ca oricând. Ea me iubește, mi-a destăinuit amorul ei, și mi-a dat mâna.

— Amice, Sandre, — nu face nebunii — un lucru prea delicat, me alterează.

— Foarte natural că te alterează. Chiar așa me alterează și pe mine ; dar îți spun adevărul, serios și sfânt, așa precum e.

Victor alergă roată prin odaie, ca un smintit, apoi se opri față cu amicul său.

— Măi ! Mi-a descoperit cele mai calde simțeminte, cel mai sfânt amor, mi-a dat mâna — ea — mie. Înțelegi-me ?

Sandru stată câtva :

— Când ?

— Ieri.

— Mie alaltă ieri.

Și risera amândoi. Dar acela n'a fost ris, a fost o grimasă cu un sarcasm amar. Un ris, sub impresiunea unui simț usturoi de ură și dispreț.

— Dar cum se poate ? Astăzi îți promite ție, mâne vine și-mi promite mie.

— Ei, frate. Eu aș fi o parte bună, dar tu ești tot mai bună. Tu ești mai avut, ai legături familiare mai avantajoase, — — atâta tot. Ne-am înșelat, am perdut un vis frumos — — aid să visăm altul și să-l uităm.

Victor încungiură odaia de zece ba de douezeci de ori — în urmă se apropiă de masa de scris, scoase un bilet, și scris pe el douezeci și șase : „Ne-ai iubit pe doi, te părăsim amândoi.“ Și dupa ce îl subscrise, îl predădă amicului său : Subscrie !

— Foarte bine — zise Sandru, și îl subscrise și el.

* * *

Cocoana cea frumoasă visă visuri de aur.

Sedeala la o mășută și 'ntorcea cu o lene domnească foile unui ziar scris de mâna ei. — Eăr ziarul trecutului ei, o cutie scumpă în care-și

păstră florile primăverii trecătoare. O grămadă de visuri, de iluziuni și de dragoste.

Când cetia mai bine, îi sosi o epistolă — mică și frumoasă.

Deschise plicul și scoase un bilet. Pe bilet două șire: „Ne-ai iubit pe doi, te părăsim amândoi.“

Damicela stătu pe cugete câteva minute. Apoi întoarse o foaie să mai scrie un șir din Coșbuc: „Doi Doamne, și-amândoi.“

V. R. BUTICĂSCU.

C r ă c i u n .

*Lăsați-me la voi în casă,
Nevinovați și dragi copii;
Lăsați-me la voi în casă,
Oafară-i ger și vijelii.
Mai povestiți-mi înc' odată
De Moș Crăciun cel așteptat;
Mai povestiți-mi înc' odată,
Să cred c'a imprimăvărat.*

Dec. 1900.

MARIA CUNȚANU

S c r i s o a r e m a m e i .

— In ceealaltă lume. —

Ce tristă a fost revederea, scumpă mamă! Ai plâns mai mult ca de obicei la despărțire; dar cine ar fi crezut, ca despărțirea aceasta să fie cea din urmă?

Și cea din urmă a fost. Când ne-am revădat, erai albă ca o marmoră, ochii tei frumoși erau stinși, inima ta rece; eu credeam că inima de mamă e caldă și după moarte . . .

Sasă luminii străjuiau trupul tei, lacrimând cu lacrimi de ceară.

Ce liniștită eră fața ta, ce nespuse de liniștită, așa cum în viață nici odată n'a fost. Nu îți întindeai brațele să ne cuprindă, nici nu plângeai de bucurie vedându-ne rentorși din străini.

Plângeam noi — și liniștea supremă a somnului tei părea a ne aduce în minte cuvintele scriiturii: „s'a gătit mie loc de odihnă.“

Odihnă!

Ce dulce trebuie să fie odihna unui suflet obosit de viață. Și tu erai obosită, mamă dragă! Abia doar dragostea noastră mai ținea în tine viața, licăririle din urmă.

Și când s'a cheltuit și cel din urmă picur, cea din urmă falfăire a candelii vieții — ai adormit ușor, pe nesimțite, cum adoarme un copil.

Ai vrednicit doar după o viață de jertfă o moarte ușoară și fericită.

Și până în clipa din urmă ai voit să ne cruți, pe cei ce eram departe. „Ficiorii mei, ficiorii mei seracii să nu le scrieți, o să-mi fie mai bine . . .“

Ficiorii tei!

Aici sunt toți trei plecați deasupra sinului tei — sinul din care ei au supt viața e rece și fără viață. Și mâinile tale mângăitoare nu-i mai desmiardă

și nu se pot mișcă să le deie cea din urmă binecuvîntare.

Doamne! tare trebuie să fim vinovați înaintea Ta, când nu ne-ai învrednicit să primim nici măcar cea din urmă binecuvîntare a mamei!

E plină casa de oameni . . . oamenii au venit „la mort“ . . . și în odaia de alături se împărțesc mâncare și beutură: *pomană* de sufletul mamei.

Cum stați cu fruntea rezimat de mâna ta rece, imi face așa de bine receala asta, când timpurile imi svînesc, să se rumpă.

Ce bine e lângă tine, mamă, dragă! Ce bucuros m'as aședă și eu alături, să dorm pe veci lângă tine, după-cum dormiam când eram copil.

Târziu se sting cele patru luminări . . . rămân numai două . . . și eu privesc icoana ta moartă și me înfloară gândul, că mâne nici moartă n'o să te mai ved.

Trebuie să luăm ceva amintire de la tine.

Am luat foarfecile și am tăiat câteva șuvițe din frumosul tei păr. Eră negru, câteva fire de argint străluciau printr'insul.

Și cum ți-am atins capul, mi-a venit în minte: psaltirea.

Psaltirea ta cea scumpă!

De câte ori ai adormit serile cu capul pe psaltire și de câte ori ne-ai spus: „când 'oi muri să-mi puneți psaltirea la cap.“

Î-ți împlinim dorința, dragă mamă, îți așezăm psaltirea în sicriu, s'o ai și pe ceealaltă lume.

Când am eșit afară, cănele se gudură pe lângă mine, lingându-mi mâinile. Îi părea bine, că me vede.

— Mei Doboc, știi tu de ce am venit acasă? Știi tu că mama a murit?

Și Doboc mișcă din coadă, nențelegând în mintea lui de căne adinec mister al morții.

De cătră ziua am închis puțin ochii. Cât de mult aș fi dorit, mamă scumpă, să-mi apară în vis . . . tresăriam . . . și când vedeam luminile de lângă sicriu — închideam iarăș ochii și singurul meu dor eră să nu-i mai deschid niciodată.

De-acum nimeni nu se va mai ruga serile pentru mine; nimeni nu va suflă cruce asupra pernei, când voi dormi acasă. Și nimeni nu me va iubi, cum tu m'ai iubit.

Nimeni . . .

*

Ce frumoasă a fost ziua înmormântării tale, mamă.

Un soare frumos de decembrie, un albastru senin, ca sufletul tei.

Și clopotul cel mare se tânguia. Dacă l'ai auzi, ai zice de sigur: „iarăș a murit un om vrednic, că Doamne cum plânge clopotu“ . . .

Eră lume în căsile noastre . . . tânguitoarele cântări cereau odihnă sufletului tei . . . și băieșii doi cu doi viniau cu flamura neagră să dea cea din urmă cinste „doamnei preotese.“

Să-i fi vădut, mamă dragă, cum ai fi plâns!

Unii susțin, că morții își păstrează facultatea auzului mai multe zile, și că ar auzi plânsul iubitorilor și chiar loviturile cutelor în sicriu. Eu nu cred să fie așa, căci dacă ai fi auzit plânsul nostru, te-ai fi reintors din ceealaltă lume, să ne mângăi.

Apoi te-au acoperit, mamă dragă, au ridicat sicriul și — nu mai știu ce a fost.

Orfana pescarului.

Eram ca un somnambul; când și când aveam senzația unui vis îngrozitor, dar nu puteam crede, cum nu cred nici astăzi, că tu ai murit.

Și atunci . . . când m'a sgudiv sunetul tîmpit al funiei ce lunecă sub sieriū, când auđiam bulgării rostogolindu-se peste tine, mi se părea, că lumea se întunecă, că eu însu-mi me întunec și un nebun genial shakespearean îmi recită ca o suflare de vijelie :

Măne și măne și măne,
Așa ne tirim cu pași miei zi de zi,
Până la silaba ultimă a timpului hotărît fiecăruia ;
Și toți mâni nostri au luminat niște nebuni
Pe drumul lor cătră țerinoasa moarte.
Stînge-te, stînge-te scurtă candelă !
Viața e o umbră mergătoare, un biet actor
Ce se mișcă și se sbate ora sa pe scenă,
Ș-apoi nu se mai aude ; ea sste o poveste |
Povestilă de un idiot, plină de sgomet și furie
Și care nu însemnează nimic.*)

O poveste . . . care nu însemnează nimic.
În fundul gropii, scumpă mamă, vĕd cum te neliniștești la gândurile negre ale copilului teū.
Cu buzele tale reci, cu brațele îmmămurite,
încerci să-mi lămurești taina credinței,
Și eū ascult; mintea încăpăținată nu se înduplecă,
dar inima mi se înmoaie și lacrimile-mi curg în neștire . . .

Dormi, mamă, dormi !
Abrud, in preajma Crăctunului.

SIMIN.

A d e v ě r . . .

Se stîng visele toate. — Viața le doboară.
Trimite adevĕrul : mișel bătrân, nărod —
Un gâde ca-o secure știrbită subsuoară,
Ce lucră pe 'n delete și ride când omoară
Pe bietul nevotaș — întins pe eșafod.

Când mintea te îndeamnă — și'n inimă-ți rĕsare
Din șirul blând de vise, o umbră — numai una,
Un hohot lung de rîs s'aude 'n depărtare :
E glasul de triumf, cel urlă 'n gura mare,
Căruntul adevĕr, ce-a biruit minctuna . .

Minctună : Chip de demon cu aripi ostenite,
Cu galeșe zimbire pe buză 'ncremenită,
Din a credinței pături faci caier de ispite,
Din carti inima toarce lungi fire aurite :
Ilusii ce 'mpresoară o minte nebunită

* * *

— Băiat cu ochii limpedi, cu fruntea liniștită,
Te-arunci în valul vieții virtos, vioi, vărâtec,
De vraja unei clipe ți-e mintea priponită —

*) Macbeth.

Credința viorie ți-e vĕlul de ispită,
Broboada împăcării în saltu-ți nebunatic.

— Trec ani, — răresc broboada — Clipesci din
ochi atunci,
Trĕsați când veți că totul aievea e întors,
Și te cuprinde mila, când ochii ți-i arunci
La stearpa resplătire a sfintei tale munci,
Ce mintea ți-a repus-o și inima ți-a stors . .

Trec ani, — aduc lumină . . — Broboada
destrămată
A spulberat-o vĕntul albastrei depărtări :
O inimă ucisă, și-o minte rĕposată,
Un zimbet mort de gheață, și-o pace idioată,
Atâta ți-i rĕsplata oternei sbuctumări . .

* * *

— Bătrân năuc și gureș la vatra încălzită
Te-așeși în toată seara cu droaia de nepoți ;
C'o limbă ca din carte, aleasă și gândită,
Povestea îndrugată, povestea povestită,
Tu le-o mai spuți odată —

— — — — — Eți dorm demult cu toți —

Spuți glume învechite — Nimic nu te mai doare
Tușind înțelepțește i-ți sfătuești urmașii,
Ce te ascult a lene cu fețe zimbitoare —
Și — umplu trei batiste de lacrimi simțitoare,
Când vrăvălesc la bulgări pe trupul teū gropașii.

— Se stîng visele toate — Viata le doboară.
Trimite adevĕrul : mișel bătrân, nărod,
Un gâde cu-o secure știrbită subsuoară . . .

Budapesta,

OCTAVIAN.

Î n v i n g ě t o a r e a .

Irina e pictoriță. Odăița ei e un adevĕrat atelier de pictură Păreții acoperiți cu modele și desene frumoase și alese. Toate lucruri de un gust delicat. Ea lucră diferite podoabe pentru biserici, icoane și iconostase, modele pentru broderii la mai multe școale române și streine, pe pânză albă și colorată, pe mĕtasă și catifea, pe sticlă și lemn și când eră inspirată desemnă și pictă liber. La o expoziție de tablouri dintr'un oraș al Transilvaniei espunĕnd doi trandafiri mari în stil secesion, unul rosa și altul crem, între frunze verđi pline, a atras atenția asupra sa. Micul ei tablou serviă de un punct de delectare spirituaală privitorilor, de un fel de recreare, după oboseala cauzată de mulțimea de picturi și scene încurcate și greu de descifrat a celorlaltele tablouri. Atâta parfum respiră din el.

Irina făcea parale cu lucrul mânilor ei. Dar eră mare pagubă, că nă făcuse studii mai înalte, căci ar fi putut ajunge departe. Din ori ce lucru al ei se vedea un talent remarcabil. Se simțea suflul

ei de poetă, ce cerea imperios să se manifesteze. Tabloul „copila orfană“ îl vînduse cu 200 fl. pentru sala de conferințe a institutului de domnișoare condus de maicele ursuline, unde fusese crescută dînsa. „Copila orfană“ eră o scenă din propria ei viață. Mătușa, o văduvă nenorocită, lovită de mîna nemiloasei sorți, se roagă împreună cu nepoțica sa, un copil frumos, dar posomorit, ce înțelege toate nenorocirile și miseriile lumii și numai de la ceruri așteaptă o rază de speranță. Amîndouă sînt în negru îmbrăcate. Intr'adevăr e de admirat copila aceasta bătrână, de și n'are mai mult de 5—6 ani, căci pe cînd mătușii, pe lângă toată durerea ei nemărginită, fața i se înviează nițel întîlnind privirea nepoțicîi, aceasta atît e de adîncită în rugăciune și cu atîta stăruință se roagă, încît simțeșei, că e conșcie, că-și pune tot sufletul, ca să ceară consolare cerească pentru sine și pentru îngrijitoarea sa.

Se înțelege de sine, Irina acum e fată mare și încă frumoasă. O brună interesantă, cu păr bogat negru undulător, cu ochi negri gînditori și melancolici, cu trăsături expresive și grațioase și o statură impunătoare. Numai posomorăala din față aruncă o umbră peste ființa ei. Îți arată pe omul, ce n'are nici o bucurie, ori mulțumire, trăind numai pentru datorie.

Fără indoială, că a avut o mulțime de adoratori. A fost idealul cîtorva duzine de tineri. Dar modestă de fire și de un caracter cinstit, n'a aprins iubiri căror n'a putut răspunde. Curte nu primia să i se facă, căci nu i plăcea cochetăria, nici svonul. De ea nu eră ușor să te apropii. Trebuia un suflet egal cu al ei, ca să o înțeleagă. Avea un tact fin, prin care ținea pe ori cine la o distanță respectuoasă. Se isori de dragoste și cadouri le respingea într'un mod discret. Nu-i mirare! Eră crescută fără pretenții și sever, nu numai de călugărițe, ci și de părinți, oameni fără avere, dar cinstiți pînă la ultima picătură de sînge. A respins o mulțime de pretendenți fără să facă sfară în țară și fără să regrete că a pierdut partii bune, ca avere și rang social, ce n'ar fi fost în stare să-i mulțumească inima ei simțitoare și aplecată spre un idealism curat. De aceea avea o reputație bine satorită.

Iubise odată; ori eră credă numai că iubește pe un tiner nalt, brun, dar se înșelase foarte mult în calitățile cu cari îl împodobise fantasia ei ideală și cînd se convinsese, că el e un om de rînd, cu vederi atît de strimte, îi fu ciudă, nu pe el, ci pe sine însași, că a crezut fără să judece. Iar, cînd a vădut, că disprețuește pe omul mititel de suflet, chiar și dacă a fost idealul visurilor sale, a știut că nu mai e copilă nepricepătoare, ci femeu ce judecată matură.

De vre-o trei ani iubește pe Octavian, un înalt funcționar, dar nu mai e amoresată de niște calități presupuse, ci de ochii lui frumoși albaștri, umezi și selipitori, ca doi aștri de pe cer, de trăsăturile sale energice și frumoase, de stătura-i svelată și mlădi-oasă, de manierele lui elegante și de purtarea lui frumoasă, solidă și aleasă. Îl iubește de la prima vedere. Se cunoscără la o petrecere cu dans și se simți atît de fericită, petrecîndu-și mai mult timp cu el și se înțeleseră atît de perfect, încît mergînd acasă a plîns mai mult de un ceas lacrimi de mîndrie. Atîta potrivire eră între ei. Doue suflete frumoase înrudite și doue inimă ce bătuseră pe o clipă în aceeași simțire, poate fără voia lor.

Irinei îi plăcū foarte mult de el. În inima ei încolți o iubire adîncă. Pentru ea nu mai există mai mult alt bărbat demn de iubire. Pe toți îi respinse pentru el. Și cum ea trăia retrasă, aproape izolată, numai pentru arta sa, Octavian îi deveni idolul și altarul, la care se închină în toată clipa. Chiar arta care pînă ce nu-l cunoscuse, îi eră scopul vieții, o subordonase lui. Ea lucră acum împinsă și însuflețită de imaginea lui.

De vre-o opt luni eră absorbită cu totul de tabloul ei favorit, ce îl visase și îl vedū înaintea ochilor sufletului vre-o 2 ani de zile. „Mărgărit și Irinel“, doue capete de copii între flori de liliac albe și violete, și la care lucră acum cu mare pasiune. Mărgărit e un băiat frumos cu ochi albaștri, îndrăgneti și păr castaniu, e foarte deștept și are trăsăturile marcante ale lui Octavian. Irinel e o fetiță brună, blîndă și drăgută, bunătatea, nevinovăția personificată. Poate, ghiciți cu cine seamănă. Doi îngerași, ce-și întind gurițele și se sărută.

Octavian înse nu trăește ca Irina retras și izolat. El e bun, plăcut și delicat, muncitor și plin de acurateță, dar nu e artist, ci e sufletul societății și al tuturor întrunirilor. Are amiciși legături familiare și e bine primit ori și unde. Toți se simțesc onorați de prietenia lui.

Mai mult umblă la familia domnului Popescu, cu voce și fără de voce. Îi și întind lanțuri foarte fine, ca să se incurve în ele. Dșoarei Florentina, fata cea mai mare a casei, i-ar plăcea să fie nevasta unei om cu viitor frumos. S-apoi celelalte surori cresc și acū o ajung, de ce să nu le facă loc? S-apoi de ce să nu se mărite ea după el, de ce alta cînd ea e frumoșică, elegantă și are și bani, pe cînd altele n'au nici bani și nici nu pot face lux, cum fac dînsii?!

Florentina nu e urită. Are ochi căprui, e cam palidă, dar nu-i sede reu. Joacă rol de naivă, dar e foarte vicleană, modestă prefăcută, dar foarte arogantă și reutăcioasă și reu crescută, ca toți ai lor. Se bucură de reul altora și invidiază pe cei fericiti.

— Domnule Octavian știu că azi am auzit o noutate, un fel de minciună, ce m'a incurat. O prietenă mi-a spus, că a auzit, că noi sîntem logoditi.

Octavian surprins de îndrăzneala fetei și ca să domolească efectul reu, ce i-au produs vorbele ei, se pomeni că îi răspunse ca să zică ceva:

— Și de ce n'ar putea fi adevărat?

Ea îi sări cu aceste la gât și îl întrebă, că pe cînd voește să se fixeze logodna? Părinții îi surprinse și încă în aceeaș seară schimbară inelele. Octavian se depărtă sub impresia că totul a fost o glumă de gust prost. O adevărată comedie.

Irina lucră la „Mărgărit și Irinel“, cînd i-se aduse poșta și desfăcînd jurnalele, remase ca trăzaită cetind anunțul de fidanțare a lui Octavian cu Florentina. Vedū dar înaintea ochilor chipul lui adorat, apoi îl vedū dispărînd întunecîndu-se, simți, că loată lumea s'a derimat, că păreții casei se împreunară la olaltă și o striviră și apoi nu mai simți nimic. Leșinase. Abia peste un ceas se trezi. Ce bine, că nimenea nu observase cele ce i se întimplaseră. Se ridică, dar se simți atît de slabă, de abia putu sta pe picioare. O apucă apoi un plîns dureros și sfășietor, ca după un mort iubit. Și apoi se liniști pe o vreme. Gîndurile i se învortiau val

vârtej. Simția că golul sufletului n'o să-l mai poată umplea cu nimic, că lumea e un pustiu fără hotar în care numai ea singură există și nu înțelegea pentru ce s'a mai născut și ea în acest deșert și blăstêmă acel moment nenorocit.

În fine se hotărî în înduioșarea sa la ceva. Luă o hârtic de epistole și un plic pe care scrisese adresa: „Dșoarei Florentina Popescu Loco“. Iar scrisoarea o începù astfel:

„Prea stimată dșoară Florentină,

„Permiti-mi, ca din incidentul fidanțării dtale în mulțimea de felicitatori să me număr și eu.

„Într'adevăr, ce fericită trebuie să te simțesci ca mireasa unui bărbat atât de ales, cum e dl Octavian D. De sigur trebuie că îl adori, căci omul acesta merită toată iubirea și toată credința unei femei. Sînt sigură, că el a fost idealul tuturor fetelor și fiind tocmai dta fericita de a-l câștiga, meriți să fii de mii de ori fericită.

„Chiar și eu, nenorocita. Încă m'am numărat între admiratoarele sale; dar nu fi geloasă de mine, dragă dșoară, eu nu l-am iubit nici când venînd interese, căci nu m'am simțit nici odată vrednică de dînsul, ci l'am privit totdeauna cum priveșce o floare soarele, dela care cerșeșce o rază de căldură, ca să poată înflori.

„Știi, că me ocup cu pictura și noi artiștii, chiar și cei mai mici ca mine, avem trebuință de o rază de soare, de o schinteie de inspirațiune. Și dacă idealul meu a fost tocmai el, crede-mă, că nu sîntem noi de vină, ci natura, care l'a creat atât de perfect.

„Scusă-me, te rog, și nu me socotî de nebună, când vin cu o inimă umilă să-ți îndrept o rugare. Amênă căsătoria DVoastră 2 sau 3 luni. Nu crede, că în timpul acesta mă voi sili să v'o stric. Martor îmi este cerul, că mă voi rugă cu tot focul inimii mele pentru fericirea DVoastră. Dar am o mulțime de tablouri inspirate de dînsul și așa mi se pare în momentul acesta de zăpăceală, că n'aș mai putea lucra la ele, atunci când aș ști, că eu mă gîndesc la dînsul, când el e fericirea alteia.

„Scusă-mă înc'odată pentru acea sta jertfă, ce-ți implor și minunează-te, că ce neoameni și monștrii caprițioși, demni de compătimit, sîntem noi, cei ce ne izolăm de lume, trăind în regiunea iluziilor deșerte.

„Cu aceste te salută respectuos.

„Irina.“

O aședă în plic și o espedă.

Simția par că o ușurătate pentru isprava ce făcuse. I se părù, că și-a amênat sentința de moarte, într'un timp, când i-ar fi fost încă dragă viața.

Dar peste o jumătate de ceas, recâștigându-și ecvibrul, îi părù rău de scrisoarea trimisă și de slăbiciunea inimii sale și i se părù pocită idea de a cere amênarea nunții. Ambițiunea de femei se resculă intrînsa și o condamnă, că și-a dat pe față sentimentele ei pentru un bărbat, chiar și dacă Octavian ar fi fost acela.

Ce să se facă, Dzeule? Ce să se facă!! Cum să se îndrepte? Ce va zice Florentina? Dar ce va zice Octavian, căci de sigur mireasa lui îi va arată scrisoarea? Oh, Doamne, a vor disprețui, cum și merită; disprețul lui Octavian îl va putea ea suportă oare?! Nu; mai bine moartea!

Făcuse o mare negliobie cu scrisoarea. Ce nărod te face dragostea!

Începù o altă scrisoare Florentinei.

Puse un bilet de felicitare în ea și se scusă, cum aflase de mai convingător, că scrisoarea de mai înainte să nu-o fee cumva serios, că i s'a trimis din greșală, de oare ce aceea e dintr'o nuvelă a ei, ce tocmai o scrie și să binevoiască a i-o retrimite.

Florintina trimise amêndouă scrisorile Irinii lui Octavian, scriindu-i ironic, că îl felicită pentru trecerea de care se bucură la sexul frumos și adaogă, că ea ușor se poate retrage din joc, ca să facă loc alteia. Se vedea înse, că acestea le zice numai așa, ca să pară marinimoasă.

Dacă ar fi știut sêrmana, că ce o să se întemple, de sigur nu i le trimitea.

Lui Octavian îi serviră în primul rînd, ca să frîngă comedia logodnei pe motivul că fata îl desleagă întâi, adaogînd și câteva cuvinte în mod fin, dar simțitor, în care îi spunea, că tot dînsa a fost aceea care a pornit lucrul.

Iar inima îi bătù puternic, când se gîndi la Irina. Părea, că i s'a deschis cerul, un cer plin de fericire și delicat. Părea, că dintr' odată toată lumea se făcuse a lui. De mult o admiră și el în tăcerea inimii sale și constatase, că ea e cea mai perfectă femeie, din câte cunoscuse. O purtase în inimă ca pe un ideal, la care numai în ceasurile cele mai frumoase ale vieții ne simțim vrednici a privi. Și acum, când aflase din scrisorile ei, că e iubit cu atîta tandrețe, căci fără doar și poate, din ele transpiră, ori cât se sili să se domolească, o iubire sinceră și adîncă, simți, că el e cel mai fericit muritor. Simți cea mai deseversita fericire, că se o lăsată pe pămînt: a iubi fiind iubit.

A doua zi se prezentă la ea. O află în micul atelier, palidă și tristă, dar resignată. Cunoșcea mai de mult farmecul și puterea ce o exercită asupra lui. Și acum, când erau față în față, simțiră pe lîngă toate predecite închipuite, legătura ideală sufletească, ce eră între ei și tot focul ce a ars pe infundate în inimile lor.

Cu toate aceste lui Octavian îi trebui nu puțină osteneală, ca să o convingă de iubireu sa și de logodna fără de voie. Irina îl iubise cu prea multă durere, creșendu-se neubită și împregiurările vieții sale o făcură prea pesimistă, ca să se poată crede dintr' odată fericită. Pe Octavian îl chinuiră câteva clipe îndoielile ei.

Dar când, după ce își descărcară fie care inima, se simțiră mai ușorați, privirile lor întelnindu-se într'un moment de tăcere solemnă asupra tabloului din față terminat de curînd, se inspirară fără știre de ireșitibilul dor al lui Mărgarit și Irinel și gurilele lor se lipiră într'un lung și dulce și îmbetător sărut, sigilul unei învoielii eterne.

ELENA DIN ARDEAL.

Un negustor de mărunțișuri, la o cafenea, oferă unui tinăr pierde-vară o păreche de ochilari. Tinărul îi pune pe nas, se uită la negustor și exclamă:

— Uite, bre, ce ochilari ciudați; nu veđi prin ei decât mutre de pungași!

Negustorul ia și el o păreche de ochilari, se uită la tinăr, și după un moment de reflexie:

— Așă el afirmă el.

Durere ascunsă.

Am zărit-o, printre perdelele ferestrei de la drum, singură în marele salon.

Frumoasă și tristă în fata pianului deschis remasese dusă: cu pieptul apăsător, cu ochii înecați în lacrimi, părea că caută o umbră nevădută, de mult timp ștersă.

Apoi sub degetele leneșe, una câte una a atins clapele albe, îngânând splendidul „Adagio” din sonata lui Beethoven, a pai-sprezecea.

Și cum sublima melodie se scurgea dușos pe lungul clapelor, îmi trecu prin minte frumoasa legendă germană care provestește:

Că a fost odată — sunt mai bine de o sută de ani de atunci — un tiner sărac care ședea în mansarda tristă a unei case săracăcioase.

Vecinii îl credeau nebun, căci ochii lui cenuși luciau straniu sub fruntea-i palidă, pe obrajii lui scâlfelciți pârui cădea în șuvițe neregulate, iar gura atât de dureros îi era strinsă! Negustoreasa de luminări d'alături spunea tuturor, că el își trecea zilele și nopțile lovind într'un vechiu clavicord și mișgăind coli întregi de hârtie cu mișgălituri neînțeleșe de vrăjitor.

De alt-fel nu se știea nici de unde era, nici unde se ducea, și un singur prieten avea.

Într'un ajun de Crăciun, acesta, urcă ca de obicei scara locuinței amicului său și zăbindu-l întristat la fereastă, privind fără să vadă acoperișurile și turnurile orașului Bonn, peste care zăpada răspândise lintoliu-i alb și strălucitor, începui să-l dojenească: să nu mai fie trist, că-i noaptea nașterii celui mai mare spirit, când toți sunt veseli și așa să fie și dînsul: De ce să suferi într'una, trist geniu atât de mare, îl întrebă el blajin.

— Ah! tac, tac, strigă tinerul cel cu o violență

pasionată, ștergându-și cu un fel de furie, o lacrimă ce-i alunecase d'a lungul obrazului, urșe lumea, bucuriile ei sînt pentru mine tot atâtea lovituri dureroase. Urșe umanitatea, me urșe pe mine însu-mi! Geniu zici tu? Da, dacă-i destul pentru aceasta să fii coplesit de toate insultele, de toate amărăciunile, să fii obiectul latjecurei, disprețului, nepăsării mulțimei, să înduri foamea, setea, boala, să simți înăbușit de frigul morții toate îndemnurile sublime, toate marile inspirații ale inimei și ale creierului,

dacă-i destul să fii un sihastru, un flămînd: sînt un geniu, într'adevăr. Dar, vino, adăogă el, acești păreți, martorii desnădejdei mele, me îngrozesc.

Și așa la întimplare ați plecat rătăcind pe străzile pline de zăpadă, neștiutori de locurile pe unde treceau strînși unul lângă altul, ochii celui mai în vîrstă plini de lacrimi, iar chipul ras al celui-l'alt părea și mai întunecat și mai misterios sub licăririle stelelor din acea noapte de iarnă. Apucaseră pe o ulicioară tăcută când cel mai tiner strînse figurativ brațul tovarășului său.

— Ascultă! zise el. Și în tăcerea nopții se auziră câte-va acorduri slabe și vagi. Cei doi prieteni ramaseră nemișcați.

Peste puțin deosebira și melodia.

Eră un „andante” dulce și melancolic și cu toată mediocritatea instrumentului și înexperiența jocu-

lui, executantul nevădut răspândia în fie-care acord al acestei bucăți o duioșie de expresiune care arată un suflet plin de poezie.

— Dar, zise, dacă nu me înșel, această muzică este...

— A mea, reluă cel-l'alt, cu glasul turburat și doue lacrimi mari luciră în ochii sei. Ascultă tu, ascultă? E andantele simfoniei mele celei d'intui, ascultă... Nu aveam dreptate adineaori! Dumnezeu e bun, viața e frumoasă, de vreme ce aci unde m'am

Ce a adus moș Crăciun.

născut cineva me cunoaște, me înțelege, me iubește, de vreme ce sufletul meu e mângăerea altui suflet, suflet de femeie fără îndoială!

Recunosc inima, emoțiunea unei femei sau mai de grabă a unui înger — milostiv cu cei desmoșteniți. — Aceasta femeie nu me cântă, înțelege, me exprimă . . . O aud aici, zise el, lovindu-și pieptul în dreptul inimei. Dar vino, trebuie ca s'o ved, și amândoi se plecară pe marginea din afară a pervazului de fereastră prin a căror obloane reu închise trecea o diră luminoasă până pe trotuar.

Tocmai când priviau în umila odae, pianul tăcui de odată, aruncând în noapte un ultim acord plângător asemenea unui suspin . . .

Tinera copilă rămăsese nemișcată și visătoare; apoi cu un gest descurajat, închise vechiul pian de care se rezemă întristată.

— Surioară de ce nu mai cânti? Îmi place așa de mult să te ascult! zise un tiner așezat dinaintea unei mese acoperite cu vopseli și pensule, hazul copiilor.

— Ți place să m'ascuți, răspuse tinera fată, fiind că nu m'ai auzit decât pe mine, dar sufer și me desnădăjduesc gândind că sunt așa de departe de idealul meu; nici odată, nu, nici odată nu voi putea să reproduc sublîma melodie care m'a legănat și m'a mângăiat atât de blând în noaptea de Crăciun din anul trecut.

Și pe când vorbiă ast-fel, răzemată de vechiul instrument, copila părea statuia melancoliei, lampa joasă lumină conturul profilului său neted și părul blond, iar ochii ei albaștri erau parcă straniu, ca acoperiți cu un vël; s'ar fi zis că nu priviau și arată în toată atitudinea ființei sale resemnare și tristețe.

— E adevărat, zise lucrătorul, într'o noapte de Crăciun ca aceasta s'a întâmplat acea aventură care ar face să zimbească pe ori care, dar pe care eu o bine-cuvîntez. Mai spune-mi-o dragă surioară, îmi place să o ascult în marea tăcere a nopții spusă de vocea ta înceată și blândă care parcă vine din alte lumii.

Ea se așezase din nou în fața pianului și visătoare întonă câte-va acorduri.

— Oh! da, zise ea, o armonie divină! Dar vai! nu mi-a rămas în minte decât acest cântec. Și doamne de câte ori îl cânt, retrăesc clipele d'atunci.

„Ți-aduci aminte, frățioare, me condusesesi în noaptea aceea la bêtărana noastră matușe care trăgea să moară în mica ei mansardă și cum aveai de lucru pentru atelier m'ai lăsat singură câteva ceasuri . . . Sedeam la capêtiul murindei, o tăcere adâncă se întindea pretutindeni, și noaptea mea obicînuită era mai deasă, mai greoaie, mai nemiloasă și me cutremuram gândind cât de tristă și aspră e viața pentru săraci și infirmii ca mine.

„Când de odată în odaia învecinată se auđi cântând la pian, un preludiu ușor care se asemăna cu o bătaie de aripi depărtată.

„Apoi urmă o armonie puternică, divină. Sub acea melodie tot vibra, tresăria, trăia în giurul meu și viziuni radioase îmi atingeau fruntea. În urmă toate aceste visuri se pierdură în noapte ș'atunci adânc și mângăetor ca o rugă — un adagio pe care nu l'am putut uită — resună în mijlocul nopții . . . Când cel diu urmă acord se stinse, cređui că visez.

— Așa e, căci când m'am întors, dragă suri-

oară, te-am găsit așa de tremurătoare și turburată plângend lacrimi ușurătoare, că mi s'a părut ênsuș obrazul bêtăranei matușe senin și liniștit dormindu-și somnul din urmă. Am cređut copii, că moș Crăciun se abătuse pe acolo, dar știi bine, că povestindu-mi minunata ta întemplantare, am alergat după informații și am aflat că frumosul vecin al matușii era un tiner muzicant ciudat și insolubil, pe care proprietarul îl dase tocmai afară, căci nu-și plătise chiria și mai cu seamă fiind că împiedică de a dormi pe cei-l'alți chiriași liniștiți cu tărăboiuri asemenea cu acelea cu cari fermecase auđul teu.

— Nu vorbi ast-fel, dragul meu frate, îmi faci reu. Acel necunoscut pe care l'am ascultat în noaptea d'atunci a fost unul din acei îngeri de pe pământ, cari se numesc geniuri. Rămase apoi o clipă tăcută luptându-se cu turburarea care o cuprîndea.

— Oh! strigă ea, eu o pornire exaltată, să-l mai aud o singură dată! Și instinctiv motivul aceluiași adagio se îngână sub degetele sale. În acelaș timp înse ușa se deschise încet și doi străini trecură pragul.

*

Se descoperiseră înaintea stăpânului saracăcioasei odăițe și înainte ca acesta să se dumirească, cel mai în vîrstă se apropiă de el zicend:

„Treceți-ne cu vederea intrarea noastră bruscă, dar amicul meu și eu sîntem doi muzicanți foarte săraci, dar foarte entuziaști; trecend pe dinaintea ușei, am auđit acordurile unui pian, și nu ne-am putut împromitivi dorinței de a cunoaște pe artistul necunoscut care se ascunde în această mahala depărtată.

— Vai! răspuse meșteșugarul, noi nu sîntem artiști, ci niște bieți lucrători; traiful nostru e foarte aspru, dar sora mea îl îndulceșce câte odată, cântând ea în astă seară câteva melodii pe cari le știe. Cel'alt se apropiase de tinera copilă întrebând-o blând:

„Ți place muzica aceasta, copilă?”

— Oh! da! șopti ea înfiorată, îmi place, o ador, e sublîmă! Din nenorocire simt bine că nu voi putea nici odată s'o execut după cum ar trebui.

— Dar, adaogă tinerul, aruncându-și ochii pe pian, unde sînt notele . . . nu cumva cânti pe din afară?

Și ea cu glasul trist urmă:

— Sînt oarbă!

Fu o clipă de tăcere dureroasă și apăsătoare pentru toți.

— Domnișoară, zise în sfîrșit tinerul. Dumnezeu milueșce în viață pe cei pe cari voeșce sa-i respălătească după moarte. Și crucea mea o duc cu greu și câte odată îmi blăstem zilele, am înșe în totda-una o mângăere divină: *Muzica*. Uite, ceea ce ai cântat nu mi-e străin, vrei să încerc și eu la rîndul meu?

Și fără să mai aștepte, se aședă pe scăunașul de la pian. Încă de la primele note, oarba tresări, oare rugăciunea ei fusese ascultată?

Sub mâinile acelea puternice, ușoare, sub neli-niștea acelei inspirații geniale, vechiul instrument deveniă mai resunător și patetic, iubiă, trăia, cântând, plângend, ridend și suspinând rînd pe rînd. Da, era același pe care-l auzise anul trecut la capêtiul matușei sale murinde. Și pe măsura ce torentele de armonie se respândiau în modesta odată, un fel de extaz lumină figura copilei, care cu mâinile împreunate, cu ochii fără privire ascultă. Artistul ênsuș

eră transfigurat, chipul lui nu mai eră amărit și întunecat, avea luciri entuziaste în ochi și o turburare supremă îi mișcă buzele. Isprăvi cu un lung și majestos acord, apoi plecă capul, remase cu brațele în jos, cu privirea pierdută în gol; gândul se năruie în lume, o zdruncinare profundă turbură figura sa palidă ofelită de geniū. De odată se sculă și alergând la fereastră o deschise și privi afară rezemat de perete. Luna își urmă mersul se năruie în întinsul albastru, riul strălucitor în haina-i de gheață scoborînd pe colinele nemișeate părea fantastic, iar albeața zăpedei lăsă la orizont o diră care tăia azurul limpede, și fără nici un nor.

— O, noapte, șopti artistul, lună misterioasă, înțeleg tot ce-mi spuneți. Pilda de resemnare dată tristei mele inimă în asta seară, nu voi uită-o. Inspirați-me acum, coboriți-ve în sufletul meu cu toate tăcutele voastre splendori, ca să pot vorbi de voi, ca să ve pot arăta în toată splendoarea voastră nemuritoare, acestei copile care nu ve cunoaște încă.

Cei doi spectatori ai acestei scene stranii rămăseseră muți, stăpâniți de exaltarea tinerului artist. Se reintoarse la pianul lângă care trista copilă rămăseseră dusă, îi apucă mâinile și-i spuse :

— Nu-i așa că nu cunoșci farmecul unei nopți limpede și blânde, care țirește pe întinsul cerului stelele strălucitoare? Nu-i așa că nu știi ceea ce sfătuește frumoasa lună plină, văpaia-i luminoasă sufletelor mândre și inimilor tăcute cărora le place tristețea.

Toate acestea, toate, aș vrea să ți-le spun !
Ingenunchiată înaintea celui care-i vorbise, oarba ascultă, ascultă aiurită, căci el cântă, cântă mereu.

Și ceea ce cântă, nici o îndemănare, nimic n'ar putea să-i exprime farmecul.

Când sfârși și privi în gîur, oarba nemișcată, transfigurată, părea că plutește în alte lumi; într'un colț fratele ei plîngea cu capul în mîni, iar tovarășul se năruie în privia aiurit.

Tinerul muzicant surise, închise încet pianul, se apropiă de frumoasa oarbă, o sărută pe frunte, apoi trecînd pragul dispărî.

*

În noaptea acea săracul muzicant intrînd în trista mansardă, nu mai simți în inimă nici o amărăciune. Își făcu focul, aprinse lampa și până dimineață umplî cu mîzgăliturile-i obicinuite coli mari de hîrtie liniată, mîzgălituri cari dădeau de bănuie vecinilor din mahala, luându-l drept vrăjitor. Și când soarele palid de iarnă lumină singura-i fereastră, trudit de oboseală, compozitorul dormia cu capul peste hîrțile răvășite, dar înainte de a adormi isprăviseră opera-i supranumită, în amintirea acestei nopți neuitate : „Mondscheinsonata“ considerată ca cea mai sublimă creație a geniului uman. Iar tinerul muzicant — ingerul mîngăetor al nenorocitei oarbe — din acea noapte sfîntă de Crăciun, a fost Ludovic Beethoven.

Nu știu dacă necunoscuta pe care am zărit-o printre perdelele ferestrei de la drum, singură în marile salon, atât de tristă, în fața pianului deschis, cunoaște legenda ce i-am povestit, mie înse mi-a adus-o aminte degetele-i dibace și leneșe cari atingeau atât de dușos, una câte ana clapele albe.

Cum aș vrea înse să știu de ce îndelung re-

măseseră dusă, necunoscuta tristă, de ce cu pieptul apăsător, cu ochii înecați în lacrimi părea că căută o umbră nevedută, de mult timp ștearsă !

Să fi fost oare umbra trecutului ei, umbra unei nenorociri de altă dată, umbra unei iubiri ?

Cine poate ști !

RODICA.

Crăciunul.

*În sat e mare veselie,
Că s'au pornit colindători
De mare prasnice vestitori —
Ni s'a născut astăzi Mesia,
Și glasuri de copii ne spun :
Că-i numa 'n deal moșul Crăciun.*

*E frig pe-afară, dar în casă
La fie-care vatră-i foc
Și lumea-i plină de noroc,
Și duhul domnului planează —
Și îngerii cântă 'n cer sus :
Ni s'a născut dulcele Isus.*

*Și ce frumos-i la Crăciun
De „Lerui, Lerui“ satul geme,
Pare că-ar vrea să mai recheme
La viață timpul cel străbun ;
O „hatda Ler“ din cerul sfînt,
Că-am rămas singuri pe pămînt.*

*Iar' moș Crăciun bătînd ca iarna
Scoboară de pe de-al în sat
Cu noaptea ce l-a 'mpresurat, —
Bătînd e portul lui și haina
Și perul lui e alb și sur,
Și-i dalb și câmpul împregiur.*

*Departa se aude 'n vale
Ris de copii lărmuitoari :
Sînt Magii cei iscoditori,
Conduși de stea în cale —
Și Iroșii vin colo pe urmă
Cu pîcurarul dela turmă.*

*Și toți pe rînd își spun povestea
Și tu-i ascultă pe gânduri pus,
Cum s'a născut pruncul Isus —
O ! ce frumoase sînt acestea
Colindă, și le-ascultăm dușoși
Că-s pomeniri din moși-strămoși ;*

*Din leagăn dulce ne încîntă
Și sufletul ni l-a cuprins
Și mult le-am auzit prin vis
Ca o cântare sfîntă, —
Și ne-au rămas în suflet vii,
Pare că-am fi acum copii.*

*O! zi de sfântă bucurie
Ce ne-ai adus din cer de sus
Pe dulcele copil Isus
Născut în miserie, —
Și 'mbogățitu-ne-ai viața
Sădind în ea speranța;*

*Răvarsă-ți binecuvântarea
Peste iubit poporul te-ai
Și-l apără de ori ce reț, —
Aceasta-mă e oftarea, —
Și de acum până 'n vecie
Mila Domnului să fie! —*

Boziaș decembrie 1899

V. B. MUNTENESCU.

Crăciunul mistic.

Câmpia eră acoperită până la infinit de zăpadă ; eră nemărginirea moartă, câmpuri fără un arbor și domniă o tăcere de iarnă. Peste această singurătate fără voce, fără suflet, strălucia o lună plină.

În mijlocul deșertului o peșteră își deschidea gura ei largă și neagră, ca un colț al nopții.

În fundul peșterei, un om bătrân se rugă îngenunchiat.

Eră o noapte de Crăciun nu știu când și nu știu unde.

Bătrânul se rugă în genuchii cu capul aplecat pe piept, și barba lui albă atingea pământul. Mănile sale împreunate erau osoase și slabe, obrazul său eră săpat de adânci încrețituri și cu toate astea fruntea lui eră albă și curată ca fruntea unui copil.

El eră un pustnic uitat de lume, un înțelept care căutase de mult timp și găsisse moartea în viață și viața în moarte.

El se rugă.

Și, cu căldură, murmurând către D-zeul său cuvinte de iubire, toată dragostea inimii sale, el se aplecă din ce în ce mai mult către pământ, umilindu-se, adorând Ființa ideală, pe care în imaginația sa o concepuse ca puternică, bună și misericordioasă. Din ce în ce el se apropia mai mult de pământ, murmurând cuvinte adorabile și copilărești. Apoi în extaz el își lipi fruntea de pământ și un sughiț, îl sbuciuă . . .

De odată i se părură că aude un sunet de clopot, foarte îndepărtat, ceva ca un suspin și o voce înceată murmurând de două-ori :

— Crăciun ! Crăciun !

Pustnicul se sculă, încântat și pentru o două oară i se părură că aude acel clopot prin care se anunță că Christos s'a născut.

Cu picioarele goale, cu mâinile împreunate, cu ochii către cer, pustnicul plecă în partea de unde se auzia clopotul.

* * *

După ce străbătuse neșfârșita câmpie, pustnicul ajunsese la un munte. Pe coastă, de jos până sus, se află o cărare acoperită cu flori și preserată cu spinii. La capătul drumului se află o stea albă. Pustnicul pricepuri că acela eră drumul spre clopot.

— Vai ! murmură el, cum să me ure până în vârful acestui munte ! Picioarele-mi sîni obosite și nu mai pot merge.

Pe când el îndrăznea să se plângă ast-fel, clopotul murmură și mai distins : „Crăciunul ! Crăciunul !” Atunci bătrânul desperat se urcă pe munte.

Picioarele sale însângerate lăsară peste flor pete roșii.

El umblă ast-fel ore întregi. De șapte ori el cădă jos, de șapte ori spinii îi sfășiară obrații, de șapte ori el se sculă de la pământ și înaintă.

Iată că el ajunge în vârful muntelui. Dar steaua dispăruse. În jurul lui eră noaptea și pustiu. El își împreună mâinile, cădă în genuchii și se rugă cu desperare.

Atunci auzi clopotul care sună : *Crăciun !* și alte mii clopote cântău giur împregiur un imn de triumf. Dar tot eră noapte și pustiu.

Abia atunci bătrânul pustnic înțelese că clopotul sună în inima lui ! . . .

TOMIR.

Cântec.

(Körner)

*Tu sermană inimioară
Cate-ai mai nădăjduit
Și ce dulce-a fost credința
Care-atât te-a amăgit.*

*Tu credeai să afli raiul
Intr'o șoaptă de iubire,
Și în lumi necunoscute
Visai dulcea fericire.*

*Dar de-odat-ai perit toate
Cînd din vis te-ai deșteptat . . .
O, tu dragă inimioară
Pentru-ce n'ai mai visat ?*

*

Luptă.

*O luptă e viața
Si-i greu să lupți cu ea :
Si-i greu să faci pe voe
La toți — precum ai vrea.*

*Dar mult mai greu e gândul
Cu el a te luptă,
Cînd sufletul se sbate
Și nu mai știți ce vrea,*

MARIA CIOBAN

D o u e s u r o r i .

Cronică literară.

— V. Podeanu : Căntece. București 1900. —

Un nou volum de versuri. Autorul lui este unul dintre tinerii talentați, cari cu mult avânt redactaseră revista : Floare—Albastră ! Acolo, alături de St. O. Iosif, d. V. Podeanu dăduse nota senină romantică, față de accentele mistice ale lui Nanu și Elvira Santorino.

Adunate la un loc, scurtele căntece ale lui Podeanu, fac aceeași impresie : senine, cu o nuață de humor și o ștângărie, care te atrage. Se pare că multele traduceri din Heine, publicate în revistele noastre, au efectul binefăcător, de-a tempera estazul melancolic al tinerilor și a-l îndreptă pe o cale mai luminoasă. Și în căntecele lui Podeanu e mult spirit de-al lui Heine, — bine 'nțeles, numai în măsura în care putea să se releveze prin condeul unui începător.

Iată numai decât versul dintâi :

Un cântec de iubire
Mereu îmi vine 'n gând :
Când-va-l mai auzisem,
Dar singur nu știu când.

Și 'necet cum se îngână
Cu tristele-î cuvinte,
Că cine mi-l cântase
Nu-mi mai aduc aminte.

Și totuș de iaș seama
După dulceata lui,
Eă cred că nu trecuse
Prin gura nimănui . . .

Simpatice sânt aceste căntece și prin gândirea sănătoasă, sau „filosofia de viață“, cum i-am mai putea zice, ce se observă în versuri ca :

Și alungă desnădejdea
Din surisul tei amar,
Nu-i nimic în lumea asta
Ca să fie înzadar !

Și aceasta pentru-că e unul dintre acei puțin poeți tineri, care n'ar vrea să moară, căci iubește viața ; această viață, care cu toate neajunsurile ei își are farmicele sale, înainte de toate amorul și vesclia. Negreșit, că nici noi n'am voi să moară autorul, pentru-că ne place să citim versuri ca :

Bea iubito, bea și cântă
Tinerețea și iubirea ;
Că eu bea, ascult și cuget
Cât de scurtă-i fericirea.

Când gândesc că până mâne
Cine știe . . . — mă 'nspăimântă
Nestatornicia vieții —
Tu iubito, bea și cântă !

Și slăvește vecinicia
Învechitului pământ,
Că și eu plecat pe sinu-ți
Bea, iubito, bea și cânt . . .

Negreșit că printre aceste răsfațate „lied“-uri sânt amestecate și versuri neclare, uneori și platitudini, cari n'ar fi trebuit să le primească în volum, de dragul celor reușite, o întinsă coloratură poetică lipsește, lucru ce de altfel se împacă cu caracterul nepretențios de „cântec“, care e o formă ușoară poetică remânând mai mult la suprafață și nu caută a mișcă adâncul sufletelor . . .

Ceea-ce e mai jignitor se referă la tehnica autorului. Sburdalnicia de spirit nu trebuia să se transmită și asupra formeii. Mulți dintre tinerii poeți pun prea puțin preț pe îngrijirea ritmului și scăderea aceasta o are și Podean. Ea e evidentă cu atât mai mult, că ritmul e o condiție esențială la acestfel de „căntece“, ce se adresează adeseori și audului și trebuie să fie de o armonie desevărsită.

În general însă e o plăcere să iai notă despre apariția unui astfel de volum de căntece. Mai ales că autorul e un tiner, care numai acum începe a munci și de la care sperăm a primi lucrări și mai de valoare. Pentru genul anacreontic și al căntecelor romantice Podeanu are mult talent.

CH.

Corindă.

Fiiică mică de 'mpărat,
Merioră dochiti negri.

Dimineata te-ai sculat,
Și pe cap te-ai peptenat,
Din cosite 'n șase vițe
Și din șase 'n șasprezece.
Dacă dale le-ai gătat,
Cofa 'n mână-ai d-apucat
Și la mare-ai d-alergat.
D-afă marea știrburată,
Tă de junî încungîurată,
Apă 'n cofă s-o luat
Și 'napoi s-o înturnat
Și se 'ntălni cu d-un june,
Cu d-un june-a lui crăciune :
June-apucă măr roșiu,
Măr roșiu din sinul meu.
Dar fiica din graiū grăiā :
— Adă june măr roșiu,
Că dacă nu mi li-da,
Eu din greū to-oī blăstēmā
Să te prindā putreda,
Ca pe măr în sinal meu !
Iar se luā mai 'nainte,
Iar se 'ntălni cu d-un jun,
Cu d-un jun d-ea lui Crăciun,
June luā d-inel mic,
D-inel mic din jejet mic,
Și fiica din graiū grăiā :
— D-adă june d-inelu,
Că dacă nu mi li-ī da,
Eū de greū te-oī blăstēmā
Și te prinde rugina,
Că d-inelașu-acela !
Iar se luā mai 'nainte,
Iar se 'ntălni cu d-un jun,
Cu d-un jun dea lui crăciun,
June aducā cununa.
Dar fiica din graū grăiā :

— D-adă june cununa,
Că dacă nu mi-î da,
Eû de greu te-oî blăstêmă
Şi te cununî cu dënşa
Cu dënşa cu doamnă-sa !
✓ Sbură fiica grăndina
Dup'un fir de trandafir,
De şi d-aibă fiica hir ;
Dup'un fir de busufoac
Dă Doamne fiicei noroc ;
Dup'un fir de iarbă creată,
Dă Doamne fiicei viaţă.
Şi te fiică cotoveşce
✓ Si corinda ne-o plăteşce.
Cu vro 2-3 d-argintei,
Şi pe-atâţia mănunţei,
Batâr şi de ceî mărunţi
Numai să sporească mulţi,
Şi ne potcovim caii,
Că de mult am andălit
Caii ni so ciuntăvit.
Trebuî caii poteoviîi,
Cu potcoave de colacî
Cu cuele de cărnaţi,
Dară fiţi buni şi iertati
Şi noaue cărnaţi ne dati
Şi câte-un păhar de vin,
Ca să vă şi mulţămim,
Că dacă vom inchină
Gurile ne-om stimpără
Şi mai mândr-om corindă.

Mulţumirea pentru colac.

(«Alduirea» colacului)

Corindători, corindători, bine-aţi stat ş-aţi corindat, dar şi jupănu gazdă bine s'a gătat, d'o lună d'o săptămână mai vîrtos câtă asta zi bună c'un colac mândru şi frumos darul Dluî Isus Hristos. Da esta colac mândru şi frumos, nu l'o putut cotă jupănu gazdă cum noaue voaue ni se'mpare, mergînd de alungul satului cu bituşia într'un umăr, o cu câniî oamenilor hărăindu-se şi dint'o casă în alta băgându-se şi o prins 12 boî bourei cu coarnele până câtă norei, şo mers în câmpu Rusalimului şo brăzdat brazda neagră, şo revărsat grău roştiu, cu brâncile pe boî mână cu gura pe Dzeu rugă şi dee ploae şi soare de şi crească grău mare. Dzo sfintu o dat ploae şi ploae şo crescut grău mare. Jupănu gazdă afară eşe şi grăul vede, lui Dzeu mulţame şi se şi'imbueură şi iară se şi supără — ca cum le-a şti stringe de pe unele țarine ca ale?! Dar bun gând îşi gândi că-şi cotă nişte fētute cu nişte fēnite în gârbovite dinţi ca de veverițe, cu o brâncă sufuleată — ceealaltă până 'n coş în grău băgată-şi tăe prin păpaiu, din pae făcū mănunchiu, din mănunchiu făcū stog. Grosul stogului cât grosul pămēntului, naltul stogului cât naltul cerului.

Jupănu gazdă din ce se imbueură — Dzeu se rugă niste mēstēri îşi cotă şi bun gând gândi, că-şi cotă nişte iēpe tepelepe şi greiba lui mihoc feleze istoc, — vînturaşcă paşcă şi-l alease şi-l direase, ca o dezma sfēntă crăiască şi pe jupănu gazdă Dzo întru mulţi ani să-l trăiască şi cu soția şi cu cilediu dimpreună, întru mulţi ani să-î trăiască, Dzo cu voe bună, că noi bine-l laudăm şi Pam laudat — pentru cinstea care ne-o dat.

Mulţumirea pentru «cioloboc» de porc.

Hristos s'a născut! Hristos s'a născut! Hristos s'a născut!

Hristos în mijlocul nost, fost-o şa mai fi. Staţi ficiori staţi şi corindaţi, d'o lună d'o săptămână mai vîrtos câtă asta zi bună. Gazda bine so gătat c'un cioloboc bun de porc. Adevēr adevēr, că noaue nu ni se'mpare că-î numai cioloboc de porc, ci noaue ni se'mpare că-î porcu cu tātu. Da na-î porcu cu tātu, că multe nu-s aci, nu-î aci coada, picioarele, că de-ar fi şi unele ca acele — între noi lucru bun n'ar mai fi, că cu flitu-flitineam cu coada codine-an, cu picioarele svērli-ne-am — dar mulţămim de cioloboc — dee Dzeu la gazdă noroç. Dzo-î sporească cinstea, omenia. Câte pae pe coteţ, atâţia prunci în undeţ! Amin.

Mulţumita pentru vin şi bani.

Staţi ficiori, staţi şi ascultaţi, că jupănu gazdă nu se legedeşte numai cu atâta, ci ne mai cinsteşce şi cu un hurdău de vin adus dela Segedin, că me rog eră mēstē mare şi avea în iştalău Dumisale 3 cai fiţincai cu coadele fiţineuțe, şi-î prinse la o cocie de scai cu roatele de putregaiu, spişele de mălaiu, folurile de lapte dulce, care tare iute se poate duce, cât e o zi de mare vara — abea o esit din ocol seara. Când din ocol eşe, aşă pe uliță de iute mere, de căi parî în gard eră — pe toți-î putea numeră, nuelele în seamă le luă, la omeni binețe putea da. Şi se luă se dusă până la hodolog — la locul cel reu — vutu-lo bate Dzeu, acolo se tălni cu Georgiuța — tuî credințuța, peară-î semințuța şi jupănu gazdă întrebă de Georgiuța... tuî credințuța peară-î semințuța — că impedeaua cai o căruță? Georgiuța zise câtă jupănu gazdă să inpedece caii că caii duc căruța. Şi avea jupănu gazdă la cocia dumisale o ată groasă de lână — aceea eră mai la îndemână şi legă caii pe la picioare şi pe la grumazi, că pe acoale fură mai curmaţi — şi să fi vĕdut lucru — când cai fiţincai peste căruța Fiţineuța când căruța fiţineuța peste cai fiţincai, tăt aşe tăt aşe — până-junseră-n vâlce Dzeu tresni, bute plesni, şi umplură cercurile, bercurile, fundarile, riturele, şi doagele țârloagele. Şi avea jupănu gazdă un slugă cucernic ne puternic, cu un ochiū vedea cât ritu — iar cu unu nimica ca pāmēntu, cu un picior rupt de prinşe cu unu se ținea un pic în piele, apoi avea o brăneă sponită, alta cu o tănjală neagră pălită — şi porunci la slugă să adune cercurile, fundurile, bundurile, doagele bārloagele apoi acolo — c'ocote, bocote tăt aur şi argint făcea. Dar băgă jupănu gazdă mâna până-'n cot, şi ne scoase la tăt ênsu câte un zglot. Dzo-î sporească banii, cinstea şi omenia.

Culese din Ineu în Bihor.

AVRAM IGNA.

Călindarul săptămânei.

Dum inaintea Nasc. Domnului, Ev. de la Mateiū, c.2, gl. 5 ainv. 6.			
Ţiua sēpt.	Călindarul vechiū	Călind. nou	Soarele.
Duminică 24	Mart. Eugenia	6	(f) B. Dluī 7 58 3 4 ₃
Luni 25	(f) Nasc. Dluī	7	Raimond 7 53 3 4 ₃
Marti 26	(f) Sob. Preac	1	Erhard 7 57 3 44
Mercuri 27	† Ap. şi Archid. Stefan	9	Iulian 7 57 3 45
Joi 28	20 miî mart. ar şi în N.	10	Higiniū 7 56 3 47
Vineri 29	Pomen. ss. prunci	11	Pavel st. 7 56 3 48
Sămbătă 30	Mart. Anisia	12	Higiniū 7 58 3 59

La finea anului.

Încheiându-se anul 1900, al 36-lea al existenței noastre, mulțumim publicului nostru pentru sprigul mult puțin ce ni s'a dat, care înse a contribuit și el să putem susține această revistă, cea mai bătrână astăzi în publicistica română.

Întăriți cu puteri nouă, vom continua stăruința noastră și în anul viitor, dezvoltând gustul de lectură și conlucrând astfel la răspândirea culturii naționale.

Drept premii, punem la dispoziția abonanților noștri noi, precum și aceluia cari în anii trecuți nu le-au comandat, următoarele două tablouri naționale: „Ștefan cel Mare și Aprozul Purice” și „Ștefan cel Mare pe patul de moarte.” Amândouă aproape de un metru, executate în 16 culori, escelent, încât pot să decoreze ori ce casă românească. Prețul acestor tablouri este 8 coroane; abonanții noștri înse le primesc pentru 1 coronă 60 fileri, trimise franco și anume primul pentru o coronă, al doilea pentru 60 fileri. Cei ce comandează amândouă, primesc cu totul gratuit portretul reginei poete Carmen Sylva în costum național, menit a fi pus în cadru.

La aceste tablouri înse au drept numai aceia cari răspund acuma costul de abonament pe un an sau pe jumătate de an; cei ce trimit abonamentul numai pe trei luni, nu pot să reclame aceste tablouri.

Toți abonanții noștri, chiar și cei ce fac abona-

mentul numai pe trei luni, pot să-și comande la noi cu prețul redus de 1 fl. următoarele scrieri de Iosif Vulcan: Lira mea (poesii,) De la sate (nuvele,) Ștefan vedă cel tinăr (tragedie,) Dimitrie Cichindeal (discurs de recepțiune la Academie,) Gărgăunii draosteii, Măța cu clopot, (comedii,) Nunta lui Părjol (pentru copii,) Prima rochie lungă (monolog,) — până când ne vor ajunge exemplarele.

Familia va apare și în anul viitor regulat odată pe săptămână, în estensiune de o coală și jumătate. Abonamentul pe an: 16 coroane, pe 1/2 de an 8 coroane, pe trei luni 4 cor.; pentru România pe an 20 lei.

Numere de probă trimitem cu plăcere: dar pot nu expediăm foaia decât numai aceluia, cari ne-au răspuns abonamentul.

Oradea-Mare (Nagyvárad) 31 ianuarie 1900.

Redacția și editura «FAMILIEI.»

Cu numărul acesta se încheie anul 1900.

Din cauza serbătorilor, numărul viitor va apare la 7/20 ianuarie 1901.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 296 D.)

PRIMARIA COMUNEI BUCURESCI

Direcțiunea Comptabilității

SITUATIUNEA

Veniturilor comunale la 30 novemb. 1900 comparativ cu acelea din perioada corespunzătoare a anului 1899—1900

Capit olul	NATURA VENITURILOR	Evaluarea bud- getară anuală 1900—1901	INCASĂRI		DIFERINȚE	
			1900—1901	1899—1900	Plus	Minus
I. Venituri ordinare						
1	Venituri directe	1438300	643987 61	682389 95		38402 34
2	„ indirecte (accise)	8045400	4823526 40	5381987 85		558461 45
3	„ din bunuri comunale	659500	448302 85	503249 35		54946 50
4	„ „ servicii comunale	1336500	790230 15	852167 15		61937 —
5	Subvențiuni	561252	368856 —	323496 —	45360 —	— —
6	Contribuțiunii pentru drumuri	1650000	867332 05	833269 90	34062 15	— —
II. Venituri extra-ordinare						
7	Venit. cu destinațiune specială	160161 50	78739 15	104126 90		25387 75
8	Diferite venituri	105000	141398 64	56319 01	85079 63	
9	Din excedentul exerc. 1898-1899	568951 79	568951 79	— —	568951 79	
10	Subvenț. din fondul casei Luc. Oraș	96000	47826 50	— —	47826 50	
—	Remășițe din eserciții închise	—	215698 48	75383 80	140314 68	
	Total	14621065 29	8994849 62	8812389 91	921594 75	739135 04

Se certifica

Plus lei 182.459.71

p. Director C. Demetrescu.

p. Șeful biuoului scriptelor C. Catzian.

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.

